

Asia: VN/30737/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi huoltovarmuuden tavoitteista

Lausunto

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

-

Lausunnot lukuun 2. Huoltovarmuuden toteuttamisen lähtökohdat

Toimivilla työmarkkinoilla ja luottamuksella työelämässä eri osapuolten kesken on merkitystä myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Tämä nähtiin myös COVID-19-pandemian aikana, kun työmarkkinajärjestöt kykenivät sopimaan nopeasti poikkeuksista ja joustoista yllättävässä kriisitilanteessa. Tämä voi onnistua vain luottamuksen ja sopimisen ilmapiirissä. Tätä ilmapiiriä on kehitettävä, rakennettava ja ylläpidettävä jatkuvasti.

Yksi keino varmistaa yhteiskunnan laajempi sitoutuminen huoltovarmuustyöhön on laajentaa poolien koostumista siten, että huoltovarmuuden kannalta kriittisiä työntekijöitä edustavat työntekijäliitot olisivat edustettuina huoltovarmuuskeskuksen yhteydessä toimivissa sektoreissa ja pooleissa.

Huoltovarmuuden näkökulmasta tärkeän luottamuksen rakentamisen kannalta on olennaista, että huoltovarmuus pysyy kaikkien yhteisenä asiana, eikä sitä oteta esimerkiksi työmarkkinakiistoissa tai politiikassa lyömäaseeksi. Esimerkiksi huoltovarmuudella perustellut turvaamistoimet työtaistelutilanteissa voivat heikentää tätä luottamusta, erityisesti jos näiden taustalla ei ole todellista huoltovarmuusongelmaa.

Työnseisauksen siirtäminen on ns. työriitalain 8 § 1 momentin perusteella mahdollista, mikäli yhteiskunnan elintärkeät toiminnot vaarantuvat tai työnseisaus huomattavasti vahingoittaa yleistä etua. Käytännössä tällä voitaisiin tarkoittaa uhkaa kansalaisten hengen ja terveyden vaarantumisesta tai huoltovarmuuden vaarantumista merkittäväällä tavalla. Yritysten taloudellisten intressin

turvaaminen tai kuluttajille aiheutuva haitta ei ole lain edellyttämä peruste työnseisauksen siirtämiseen. Työtaisteluoikeus on turvattu Suomessa perustuslailla (PerL13§) ja Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa. Työtaisteluoikeus, sen laatu, laajuus ja myös ajankohta kuuluvat ammattiliittojen perustuslaissa ja kansainvälisissä sopimuksissa turvatun autonomian piiriin. Mikäli katsottaisiin, että lakon alaiset työt tai palvelut ovat siten kriittisiä ja olennaisia, että niissä tulisi säilyttää määrätty minipalvelun taso, tulisi tämä ILO:n yhdistymisvapauskomitean valvontakäytännön mukaan toteuttaa yhteistyössä työntekijäyhdistyksen kanssa.

Lausunnot lukuun 3. Kehittämiskohteiden taustat ja tavoitteet

3.3 Kansalaisvarautuminen

Osana kansalaisvarautumista on syytä huomioida myös työelämän pelisäännöt ja sosiaaliturva. Työsuhdeturva ja sosiaaliturva luovat taloudellista turvaa kotitalouksille myös kriisitilanteissa. Ilman turvaverkkoja kriisit voisivat nopeasti aiheuttaa merkittäviä toimeentulovaikeuksia kotitalouksille. Sen takia hyvinvointivaltion turvaverkot osaltaan täydentävät huoltovarmuuden kannalta tärkeää kansalaisvarautumista.

3.6 Osaaminen ja osaavan työvoiman saatavuus

Kuten luonnoksessa todetaan, osaavan työvoiman saatavuus on huoltovarmuuden kannalta kriittistä. Luonnoksessa mainittu koulutus on tärkeässä roolissa, mutta työvoiman saatavuuteen, pysyvyyteen ja alojen kiinnostavuuteen vaikuttavat myös työehdot.

Lausunnot lukuun 4. Toimialakohtaiset huoltovarmuustavoitteet ja kehittämiskohteet

4.3 Elintarvikehuolto

SAK pitää hyvänä, että ruokapalvelut ovat huomioituna aiempaa paremmin huoltovarmuuden kannalta kriittisenä toimintona. Kuten päätösluonnoksessa todetaan, ruokapalveluilla on tärkeä rooli koulujen, varhaiskasvatuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimivuudessa.

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuustoiminnan rahoitus ja kehitys

-

Lausunnot lukuun 6. Valtioneuvoston tavoitteiden seuranta

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

SAK kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi huoltovarmuuden tavoitteista.

Kaukoranta Ilkka
SAK ry